

Dosarul nr. 2ra-203/23
2-21000708-01-2ra-02032023

Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Centru – E. Galușceac
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – V. Cotorobai, A. Braga, A. Malîi

ÎNCHEIERE

24 aprilie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența
Președinte, judecător
Judecători

Stela Procopciuc
Ion Malanciuc
Diana Stănilă

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Ministerul Justiției,
în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Iuri Sorochin împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 10 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-au respins apelurile declarate de către Iuri Sorochin și de către Ministerul Justiției, s-a menținut hotărârea din 14 iulie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

constată:

La 06 mai 2022, Iuri Sorochin a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, prin care a solicitat constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul Iuri Sorochin a indicat că la 04 iulie 2017 a depus cererea de chemare în judecată în contencios administrativ împotriva IP „Agenția Servicii Publice”, lui Stelean Gorincioi, Tatianeii Nanii cu privire la contestarea actului administrativ, obligarea emiterii actului administrativ și repararea prejudiciului moral. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 07 iulie 2017, prezenta acțiune a fost restituită pe motivul nerespectării procedurii prealabile. În motivarea soluției enunțate instanța de judecată a constatat că înscrisurile anexate la acțiune atestă o corespondență între eventualii litiganți despre condițiile eliberării pașapoartelor unor categorii de cetățeni, dar nu despre refuzul eliberării pașaportului biometric.

Prin decizia din 03 octombrie 2017 a Curții de Apel Chișinău s-a admis recursul declarat de Iuri Sorochin, s-a casat încheierea din 07 iulie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a restituit cauza spre examinare în fond, în aceeași instanță și același complet de judecată. Instanța de apel a consemnat că cererea din 18 mai 2017 depusă de Iuri Sorochin confirmă adresarea prealabilă către ÎS CRIS „Registru” cu solicitarea

perfectării și eliberării pașaportului de călătorie cu date biometrice, cerere care a fost respinsă prin răspunsul din 30 mai 2017, recepționat la 05 iunie 2017 de către reclamant.

Ulterior, prin hotărârea din 23 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, acțiunea în contencios administrativ înaintată de Iuri Sorochin s-a admis parțial, s-a anulat răspunsul nr. 02/3-S-219 din 30 mai 2017 al IP „Agenția Servicii Publice”, succesor în drepturi a ÎS CRIS „Registru”, pe marginea cererii depuse de Iuri Sorochin, înregistrată la 18 mai 2017 sub nr. S219, s-a obligat IP „Agenția Servicii Publice” să perfecteze și să elibereze beneficiarului Iuri Sorochin pașaportul cetățeanului Republicii Moldova. S-a recunoscut încălcarea dreptului și satisfacerea dezideratului privind eliberarea pașaportului cetățeanului Republicii Moldova beneficiarului Iuri Sorochin, care constituie prin sine o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral cauzat. În rest, cererea de chemare în judecată în contencios administrativ depusă de Iuri Sorochin a fost respinsă, ca fiind neîntemeiată.

La 21 august 2020, Iuri Sorochin a contestat cu apel hotărârea din 23 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, solicitând casarea parțială a hotărârii contestate, în partea respingerii pretențiilor de reparare a prejudiciului moral și material, cu pronunțarea unei noi decizii, prin care să fie admisă integral cererea de chemare în judecată.

De asemenea, la 29 octombrie 2020, IP „Agenția Servicii Publice” a declarat apel incident împotriva hotărârii din 23 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, solicitând casarea parțială a hotărârii instanței de fond, și anume, în partea în care acțiunea reclamantului a fost admisă, cu emiterea unei noi hotărâri privind respingerea acțiunii, ca fiind neîntemeiată.

Prin încheierea din 04 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, s-a declarat inadmisibil apelul incident depus de IP „Agenția Servicii Publice” împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 23 iulie 2020.

Prin decizia din 13 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a admis cererea de apel depusă de Iuri Sorochin împotriva hotărârii din 23 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani. S-a casat parțial hotărârea din 23 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, în partea respingerii pretenției de reparare a prejudiciului moral, cu emiterea în partea casată a unei alte decizii, prin care s-a încasat din contul IP „Agenția Servicii Publice” în beneficiul reclamantului Iuri Sorochin suma în mărime de 500 lei cu titlu de prejudiciu moral. În rest, hotărârea din 23 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a menținut fără modificări.

Prin încheierea din 04 mai 2022 a Curții Supreme de Justiție recursurile depuse de IP „Agenția Servicii Publice” și Iuri Sorochin au fost declarate inadmisibile.

Reclamantul a mai comunicat că, în cazul dat instanța de judecată a tergiversat examinarea dosarului, prin restituirea cererii cu mențiunea că reclamantul nu a respectat procedura prealabilă, această încheiere a fost casată, ulterior, dosarul a fost la mai mulți judecători din diferite motive, care nu poate fi imputat reclamantului.

Totodată, a menționat că potrivit Legii contenciosului administrativ instanța de judecată urma să citeze pentru prima dată cu înștiințare în cel mult 10 zile, ceea ce nu a fost efectuat de către instanța de judecată.

În opinia reclamantului instanța urma să examineze dosarul civil cu privire la constatarea tergiversării în timp de 3 luni, cum prevede art. 4, al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea

dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești. La caz, instanța de judecată a tergiversat examinarea dosarului aproximativ cu 5 ani, adică mult mai mult de cât prevede legea.

Iuri Sorochin a mai relatat că încă un motiv de tergiversare a examinării dosarului este vina Ministerului Justiției, care a depus cererea de recurs cu omiterea termenului de declarare a recursului.

Astfel, reclamantul se consideră îndreptățit de a solicita constatarea faptului că a fost încălcat dreptul la judecare în termen rezonabil a cauzei menționate și acordarea unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat, în contul reparării prejudiciului moral în sumă de 101 000 lei, precum și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 14 iulie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de către Iuri Sorochin, s-a constatat încălcarea dreptului lui Iuri Sorochin la judecarea în termen rezonabil a cauzei de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Iuri Sorochin împotriva IP „Agenția Servicii Publice”, lui Stelian Gorincioi și Tatianeii Nanii, cu privire la contestarea actului administrativ, obligarea emiterii actului administrativ și repararea prejudiciului moral. S-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Iuri Sorochin, cu titlu de prejudiciu moral, cauzat prin încălcarea dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei civile, suma de 2 000 lei. În rest, s-a respins ca fiind neîntemeiată acțiunea. (f.d. 68, 75-84)

Hotărârea instanței de fond a fost contestată în termen la data de 14 iulie 2022 atât de către Ministerul Justiției, cât și de Iuri Sorochin. (f.d. 71, 74)

Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 10 noiembrie 2022 a respins apelurile declarate de către Ministerul Justiției și de către Iuri Sorochin, a menținut hotărârea din 14 iulie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru. (f.d. 120, 121-134)

Instanțele de judecată, în temeiul art. 1, alin. (2), art. 2, alin. (1-3), alin. (6), art. 4, alin. (1), art. 5, alin. (1) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești în colaborare cu art. 2036 din Codul civil au concluzionat că pretenția lui Iuri Sorochin privind constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei de contencios administrativ menționată, este întemeiată, deoarece din cumulul de probe prezentate s-a stabilit că întârzierea examinării cauzei de aproximativ de 4 ani și 8 luni reprezintă încălcarea termenului rezonabil la judecarea cauzei.

Instanțele de judecată au menționat că calitatea esențială a unei proceduri judiciare o formează accelerarea judecării fiecărei cauze, accelerare care nu trebuie să afecteze libertatea individuală a părților implicate în proces, drepturile altor persoane și nici interesele societății, deci o accelerare compatibilă cu nevoile justiției. În acest sens, articolul 6.1 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale prevede dreptul oricărei persoane la judecare în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale.

Referitor la complexitatea cauzei, instanțele de judecată au considerat că cauza de contencios administrativ, intentată la acțiunea lui Iuri Sorochin împotriva IP „Agenția Servicii Publice”, lui Stelian Gorincioi, Tatianeii Nanii, cu privire la contestarea actului administrativ, obligarea emiterii actului administrativ și repararea prejudiciului moral, nu este una dificilă din punct de vedere factologic sau juridic, având în vedere subiecții

în proces, obiectul litigiului, materialul probator și cadrul legal în baza căruia urma a fi verificată temeinicia și legalitatea pretențiilor formulate de reclamant.

Totodată, în ce privește comportamentul participanților instanțele de judecată au reținut că, deși, în cadrul judecării cauzei, s-au înregistrat amânări ale ședințelor de judecată, din partea participanților la proces nu au fost constatate amânări nejustificate, iar numirea ședințelor de judecată, prin prisma raportului motivat întocmit de Judecătoria Chișinău cu referire la respectarea termenului de judecare a cauzei civile, a fost stabilită în termeni consecutiv reduși, ședințele fiind stabilite rezonabil, în intervale reduse de timp, cu respectarea echilibrului între drepturile participanților la proces și procedurile ce se impun, astfel, amânările au fost admise întru respectarea exercitării drepturilor procedurale a părților în proces.

Cât privește miza pentru reclamant, instanțele de judecată au conchis că aceasta este importantă pentru Iuri Sorochin, care a solicitat recunoașterea netemeinicii și ilegalității refuzului ÎS CRIS „Registru” de a perfecta și a-i elibera pașaportul biometric, obligarea ÎS CRIS „Registru” de a perfecta și a-i elibera pașaportul biometric la data achitării și depunerii cererii în acest sens, încasarea prejudiciului material și moral.

În urma constatărilor relatate instanțele de judecată a concluzionat că tergiversarea examinării cauzei respective atrage după sine acordarea lui Iuri Sorochin a unei satisfacții echitabile, care constituie o indemnizație pentru despăgubirea suportată în rezultatul imposibilității obiective de examinare în termen.

Astfel, în baza art. 2037 din Codul civil și reieșind din criteriile prevăzute de lege pentru determinarea unei reparații echitabile a prejudiciului invocat, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a survenit neexaminarea, precum și de pretențiile invocate, de complexitatea cauzei, de comportamentul părților, de conduita autorităților publice, de durata încălcării și de importanta procesului pentru Iuri Sorochin, instanțele de judecată au apreciat prejudiciul moral cauzat lui Iuri Sorochin în sumă de 2 000 lei, care este o sumă echitabilă și proporțională prejudiciului suportat.

Împotriva deciziei instanței de apel a declarat recurs Ministerul Justiției, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi hotărâri, prin care să fie respinsă integral acțiunea. (f.d. 137-142)

În motivarea recursului Ministerul Justiției a invocat că instanța de apel a interpretat în mod eronat legea, a aplicat eronat normele de drept material, precum și a apreciat arbitrar probele din dosar.

Autoritatea recurentă a susținut că respectiva cauza supusă controlului justetei duratei procedurilor, în baza Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 a fost apreciată în mod eronat de către Curtea de Apel Chișinău, ca o încălcare a dreptului intimatului la judecarea cauzei în termen rezonabil.

În acest sens Ministerul Justiției a menționat că legislația procesual civilă a acordat participantului la proces dreptul de a înainta o cerere de urgentare a examinării pricinii, în scopul respectării termenului rezonabil de judecare a cauzei. La caz, Iuri Sorochin nu a beneficiat de acest drept. Totodată, se atestă și o omisiune din partea instanțelor în ceea ce vizează analiza acestui argument, aspectul neaplicării de către intimat a remediilor acceleratorii însuși denotă o acceptare tacită a rezonabilității duratei procedurilor. Respectiv, obiectăm că instanțele în mod eronat au neglijat opinarea asupra subiectului cererii de accelerare.

Autoritatea recurentă a susținut că în speță nu există careva motive de tergiversare a examinării cauzei, or, însăși respectarea întocmai a procedurii din partea instanțelor de judecată naționale, cu asigurarea respectării drepturilor participanților la proces, nu poate fi privită drept tergiversare a examinării cauzei.

La fel, a indicat că este eronată aprecierea instanțelor de judecată cu privire la necesitatea reparării prejudiciului prin acordarea satisfacțiilor pecuniare. La acest capitol, instanțele doar parțial au apreciat raportul, în condițiile în care, din conținutul acestuia este deslușit faptul că durata de timp a examinării cauzei din speța principală, s-a datorat nemijlocit comportamentului părților și circumstanțelor excepționale, care în această situație nu poate fi considerată a fi un abuz.

Prin urmare, reieșind din circumstanțele cauzei și din comportamentul părților la proces, Ministerul Justiției a considerat că poziția instanțelor ierarhic inferioare este eronată și motivată superficial, însă, în cazul în care instanța de recurs totuși va considera ca fiind încălcat termenul rezonabil, cu titlu secundar, simpla constatare a încălcării dreptului reprezintă prin sine o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral pretins a fi suferit.

În acest sens, autoritatea recurentă a indicat că instanța de judecată nu trebuia să-și formeze o idee preconcepută conform căreia presupusa încălcare a unui drept implică în mod obligatoriu și excepția unui prejudiciu, este necesar de a elucida toate circumstanțele cauzei, de a constata dacă a existat cu adevărat o încălcare a prevederilor legale și de a se stabili prin probe dacă a existat în mod veridic un prejudiciu.

În conformitate cu art. 434, alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că decizia recurată a fost pronunțată la 10 noiembrie 2023, expediată Ministerului Justiției, prin intermediul poștei electronice, la 23 ianuarie 2023. (f.d. 135)

Recursul depus de către Ministerul Justiției, la data de 24 ianuarie 2023, este în termen.

Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023.

În conformitate cu prevederile art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Verificând temeiurile recursului completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs formulată de Ministerul Justiției este inadmisibilă, pentru motivele ce succed.

Urmează a fi reiterat că procedura admisibilității recursului constă în verificarea existenței unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433 din Codul de procedură civilă, în vigoare la momentul depunerii recursului, 24 ianuarie 2023.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la 24 ianuarie 2023, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Conform art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în vigoare la 24 ianuarie 2023, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care

se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procesual.

Aliniatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din analiza recursului declarat rezultă că Ministerul Justiției a invocat temei de admisibilitate încălcarea normele de drept material și faptul că instanța de apel a apreciat arbitrar probele prezentate la dosar.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Ministerul Justiției nu se încadrează în temeiul prevăzut la art. 432 din Codul de procedură civilă, or nu a stabilit că normele aplicate suscită îndoieli la aplicare sau instanța de apel, aplicând normele respective, ar fi extins norma juridică dincolo de ipotezele la care se aplică, precum și faptul apreciere arbitrară a probelor.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, verificând din oficiu, existența circumstanțelor expuse în art.432 alin.(3) din Codul de procedură civilă, în vigoare la 24 ianuarie 2023, și anume, dacă cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei; dacă cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată; în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului; instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces; în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată; hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale, nu a stabilit asemenea circumstanțe.

În acest context, Completul de judecată reține că recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

Totodată, potrivit jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri.

În speță, Completul de judecată menționează că recursul în cauză conține obiecții de fapt și de drept, care deja au fost studiate și verificate de către instanța de apel, primind o apreciere corespunzătoare.

În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului autorității recurente la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în apel, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

Drept urmare, Completul de judecată reține că argumentele invocate de către Ministerul Justiției, nu pot constitui temei de admisibilitate a recursului, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normei de drept material sau a normei de drept procesual, și, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

În astfel de circumstanțe, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție apreciază recursul declarat de către Ministerul Justiției ca fiind inadmisibil.

Conform celor expuse, în temeiul art. 431, alin. (1), (2), art. 433, lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, art.440, alin. (1), (2) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către Ministerul Justiției împotriva deciziei din data de 10 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă